

Rok wydania XXV

ZNAD WILII

SĄSIEDZI: W CZORAJ · DZISIAJ · JUTRO
POLACY NA LITWIE · WSPÓŁPRACA
NAUKA · SZTUKA · LITERATURA

kwartalnik · Wilno · 2013.3(55)

LITWA-POLSKA: Z MIESIĄCA NA MIESIĄC

WYDARZENIA, FAKTY, OPINIE

Lipiec

● 3 – na sesji PE prezydent Dalia Grybauskaitė podkreśliła, że hasłem prezydencji Litwy będzie *wiarygodna, rozwijająca się i otwarta Europa*. Europoseł Mirosław Piotrowski stwierdził, że mniejszość polska na Litwie jest dyskryminowana, a władze *walczą z polską tożsamością*, powiedział: *Polskie groby są niszczone. Uważam, że z 62 mln euro przeznaczonych na prezydencję Litwa mogłaby wydzielić chociażby 1 mln na restaurację polskich grobów*. Odpowiadał Vytautas Landsbergis: *Skąd Pan wziął taką informację? Jeżeli źródłem są narodowcy polskiego pochodzenia z Litwy, to taka informacja jest niewiarygodna*. Prezydent oświadczyła, iż krytyczne wypowiedzi w adres Litwy zweryfikowały komisje międzynarodowe i żadna nie zarzuciła łamania tych praw.

● Freedom House w raporcie z 2012 podkreśla, iż dyskryminacja mniejszości etnicznych na Litwie (16 proc.) to problem szczególnie Romów, a ujednoczony egzamin dla mniejszości narodowych pogarsza pozycję startową ich maturzystów. Amnesty International wypomniała Litwie, że poinformowała RE, iż nie zamierza ratyfikować Protokołu nr 12 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, wprowadzającego ogólny zakaz dyskryminacji. Biuro Demokracji, Praw Człowieka i Pracy USA zarzuca dyskryminację kobiet oraz mniejszości etnicznych i seksualnych, w Internecie, nierozwiązanie kwestii pisowni ulic i nazwisk mniejszości. W ocenie OBWE dyskryminuje 5-procentowy próg wyborczy, brak informacji w jęz. mniejszości narodowych, zmiana granic okręgów na okres wyborów. Problemy te potwierdza Instytut Monitorowania Praw Człowieka w Wilnie oraz Europejska Fundacja Praw Człowieka (EFHR).

● *Przyjmuję ze smutkiem deklaracje prezydent Litwy, dlatego, że deklaracje te są nadmiernie wyostrzone, chociaż nie jest rolą polskiego posła, żeby krytykować litewskiego prezydenta* – powiedział w Gdyni poseł Tadeusz Aziewicz podczas wizyty studyjnej litewskich dziennikarzy, zorganizowanej przez polskie MSZ.

● Janusz Lewandowski, komisarz UE ds. budżetu oświadczył, że polsko-litewskie spory, dot. mniejszości narodowej nie powinny być omawiane w kontekście prezydencji Litwy w UE. *Uważam, że nie jest to odpowiedni czas i miejsce na rozstrzygnięcie tych kwestii, to jest sprawa dwóch krajów. Ta kwestia powinna zostać rozstrzygnięta, jednak to nie jest sprawa wagi europejskiej* – stwierdził.

LITWA-POLSKA: Z MIESIĄCA NA MIESIĄC

- 4 – po spotkaniu z przew. Sejmu RL Vytasem Gedvilasem marszałek Senatu RP Bogdan Borusewicz powiedział: *Ważne, by mniejszość polska nie była problemem w stosunkach polsko-litewskich, tylko pomostem w relacjach między krajami. Pozytywnego rozwiązania tych spraw powinna pilnować między innymi Akcja Wyborcza Polaków na Litwie, która wchodzi obecnie w skład rządu litewskiego.* Borusewicz w Niemenczynie przypomniał, że jego rodzina wywodzi się spod Oran. Poinformował, że co roku Polakom na Litwie przekazywano z Polski ponad 20 mln złotych.
- 6 – *Odbudowa pałacu w Warszawie, jak i pałacu w Wilnie, jest właśnie odtworzeniem dowodów naszych tożsamości historycznych i kulturalnych* – powiedział podczas otwarcia Pałacu Władców Andrzej Rottermund, dyr. Zamku Królewskiego w Warszawie, otwierając wystawę *Arrasy historyczne z królewskich rezydencji Polski*. Obecny był Jerzy Tadeusz Petrus, wicedyr. Zamku Królewskiego na Wawelu.
- PKN „Orlen Lietuva” w 1012 na Litwie był liderem pod względem sprzedaży (21,631 mld LT). Dalej: „Vilniaus prekyba” z siecią marketów „Maxima” (9,643), grupa „Maxima” (8,229), „Lukoil Baltija” (2,491) i „Achema” (2,324 mld).
- Pułap płacy minimalnej na Litwie w 2010 wynosił 1,67 euro za godzinę, w Polsce – 2,13. W tymże roku 1/4 zatrudnionych w Niemczech otrzymywała mniej niż 9,54 euro za godzinę, minimalna stawka w Danii wynosiła 15,80 euro – podał portal onet.pl. Przypuszcza się, że sytuacja znacząco się nie zmieniła.
- Na podstawie kolejnego wniosku EFHR sąd m. Wilna skazał na ograniczenie wolności na I rok, z zakazem zmiany zamieszkania i dostępu do publicznych kafejek internetowych – za publiczne poniżanie mniejszości polskiej w komentarzu portalu lrytas.lt, autora, który jest zdania, że Polacy to słowiańskie pasożyty, które należy zniszczyć i tylko na terenie Krakowa zostawiłby ich żywych... Inny autor tego portalu, nawołujący do mordu w Ponarach, uważający się za „prawdziwego patriotę”, stwierdził, że jego teksty były kontrpropagandą wobec prowadzonej przez Polskę propagandy.
- 9 – w „Naszym Dzienniku” Adam Chajewski w artykule pt. *Litewska kolonizacja* cytuje odpowiedź min. oświaty Kornelijusa Platelisa sprzed lat na pytanie „Znad Wilii” o perspektywach szkolnictwa polskiego na Litwie (19/224, 1-15 października 1998): *Albo będzie zmniejszać się ich liczba (szkół polskich), albo wiele przedmiotów szkoły będą musiały wprowadzić w jęz. litewskim, gdyż jest to po prostu interes ludzi.*
- 12 – na prośbę min. sprawiedliwości Juozasa Bernatonisa Sąd Konstytucyjny zamierza ogłosić jeszcze jedno wyjaśnienie oryginalnej pisowni nazwisk. *Zapytałem, czy podejmując decyzje uwzględniano zdanie specjalistów od języka, czy też nie zwrócono na nie uwagi. Ostatnio w prasie zawrzała dyskusja, w której zrzuca się odpowiedzialność jednych instytucji*